

1.

Kapının sağındaki levhadan başka bu büyük tarihî yapının kilise olduğunu gösteren hiçbir şey yoktu ama Deniz levhayı okumasa da nereye girdiğini biliyordu ve içeride umduğu serinliği bulamadı, hatta loşluğu bile. 2018 Temmuz'unun o ilk cumartesi günü öğleden sonra İzmir'e bağlı böyle güzide bir tatil kasabasında denizde yüzmek varken burasının kimse için bir sığınak olmadığı belliydi, görevli masası dahi boştu. Okumadığı levhada yazdığı üzere 2010-2012 yıllarında restore edilen ve sergi mekânı olarak kullanılan kilisede dikdörtgen bir alan oluşturacak şekilde dizilmiş ayaklı panolara asılan tuvalere takılmadı gözleri, sütunları tırmandı, kemerlerde oyalandı ve tavana vardı. Mehmet çocukken arkadaşlarıyla kilisenin içinde top oynadıklarını anlatmıştı ona; çığ renklerle yenilenen fresklerin geçmişte çocukların çektiği sert şutlarla yer yer döküldüğünü düşünmekten nedense hoşlandı.

Kısa adımlarla ilerleyip geniş sergi alanının ortasına geldiğinde ağrıyan boynunu ovalayarak başını indirdi ve gözlerini kırıştırdı. Tam karşısındaki tablodaki kadın kendisine mi benziyordu?! Ya hemen sağındaki!? Bulduğu yerde üç yüz altmış derece dönerek bütün tabloları hızlıca taradı. Gözlerine inanamıyordu, çevresi onun portreleriyle kaplıydı. Her biri farklı bir ressamın elinden çıkmış gibi duruyordu. Olabilir miydi böyle bir şey? Neden bir sürü ressam Deniz'in portesini yapsındı? Acele karar vermemeli, resimleri yakından incelemeliydi. Harekete geçmeden önce bir kez daha kendi etrafında döndü, sergiyi tanıtan bir pano yoktu.

Baktığı ilk tablodaki imzaya ikincide de rastladı ve çabucak diğerine yöneldi. İsmi sökemiyordu ama tabloların hepsinin aynı imzayı taşıdığını anlaması için 2013, 2015 ve 2018 tarihli üç tane-sini yakından görüp sağa sola göz atması yetti. Ressamın ona olan saplantısı korkutucuydu, dondu kaldı. Ancak resimlerle karşılaşması tamamen tesadüftü, ressam onun burada bulunacağını bilerek bir sergi açmış olamazdı. Ziyareti planlı değildi. Dün Mehmet'le telefonda tartıştıktan sonra ani bir kararla gece yarısı otobüse bin-

miş, İstanbul'dan bu sahil kasabasına neredeyse on saatte varmıştı. Geldiğini haber verdiğinde Mehmet'in bir iki saatliğine karısını bırakıp onunla görüşmesini umuyordu. Sevdiği adam tarafından yanlış anlaşıldığında ne delilikler ederdi o! Kötülük mü? Asla. Delilik dedik. Bir yanlış anlamayı düzeltmek adına kaç kilometrelik yolculuğu göze almıştı, aşkının kuvvetini kanıtlayacaktı. Mehmet karısıyla birlikte annesinin evinde tatildeyken sevgilisinin buraya gelip kendisiyle görüşmek istemesini bir tehdit olarak algılar mıydı? Aman Allah'ım, Deniz bunu hiç düşünmemişti! Mehmet böyle bir şey düşünürse onu ikinci kez yanlış anlamış ve kalbini fena halde kırmış olacaktı. Hatta kalbi şimdiden onarılmaz şekilde kırılmıştı. Kalbinin parçaları oraya buraya savrulmasın diye elini göğsüne koydu.

“Gerçekten de etkileyici bir çalışma,” dedi ihtiyar bir bey. Hangi ara Deniz'in yanında bitmişti bu adam?

“Bilemiyorum,” dedi Deniz ve gömleğinin bir düğmesini açtı. ‘Elimin kalbimin üstünde bulunması tabloya duyduğum hayranlıktan değil, serinlemek için düğmemi açıyordum sadece,’ demeye getiriyordu galiba, ama hareketinden ihtiyarın bu anlamı çıkaracağı şüpheliydi. Kabalık etmekten çekinmeyerek ondan uzaklaştı ve köşedeki bir portrenin önünde durdu. Adam Deniz'in yüzünü görmemeliydi.

Ansızın kafasında bir şimşek çaktı. Ah, evet, ressam kesinlikle Mehmet'in bir arkadaşıydı! Şimşek söndü. Ah, hayır, öyle olsaydı Mehmet onu bu sergiden haberdar ederdi. Bir dakika. Önündeki portrenin tarihi neydi? 93 mü? Evet. Ya şu? 98. Deniz, 1988 doğumluydu, yani bu iki resim yapıldığında beş ve on yaşlarındaydı, portrelerdeki kendisi olamazdı. Yo, görüyordu işte, –bugünkünden birazcık daha genç haliyle– sergideki tüm tuvalerde o vardı. Ressam kimi resmettiği anlaşılmasın diye hile yapıp kafadan tarihler mi atmıştı tuvalere? Of, ne saçma düşünceler geçiyordu zihninden. Anlaşılmasını istemeseydi benzetmezdi ona bu kadar.

Ama doğrusu portrelerin hepsinin aynı oranda Deniz'e benzemesi mümkün değildi. Model değişmese de ressam her çalışmasında resim tarihinden farklı bir akımı taklit etmişti. Dikkatli incelendiğinde bazı tablolar da çeşitli dönemlerden birkaç üslubu harmanladığı da görülüyordu. Onu çağlar, ülkeler, sanatçılar arasında savuran –bir bakıma üslupsuzluğa sürükleyen– şey sanki portresini yaptığı

kadının hakikatine ulaşma çabasıydı. Belki de kendi üslubuyla o hakikate erişemediği için böylesine çok sayıda yola başvurmuştu. Başarılı olduğu söylenebilir miydi? Yolculuğunun henüz bitmediğini anlamak için söz konusu hakikatin ne olduğunu bilmeye gerek yoktu. Ayrıca bir çelişki seziliyor, tüm portrelerin aynı kadına ait olması ancak hiçbirinin özgün olmaması insanı ulaşabileceği bir hakikatin varlığı konusunda şüpheye düşürüyordu.

Deniz tablolarında kendisini görmekten hoşlanabilirdi, eğer onların biricikliğine inanabilseydi; ne var ki gerçek ortadaydı, çoğaltılmış olmanın huzursuzluğunu taşıyordu sadece. Gene de portrelere baktıkça ressamın ona özel bir şey söylemek istediği hissi içinde kuvvetlendi, gözlerini kapayarak sesini daha iyi duymaya çalıştı. Ressam, Deniz'e bu dünyada görülen, dokunulan, duyulan tek bir 'ben'i olmadığını mı anlatıyordu?

“Evet,” dedi ihtiyar bey, “ben de eskiden bir resmi inceledikten sonra gözlerimi kapayarak onun zihnimde ne uyandırdığını, hangi imgeye karşılık geldiğini araştırırdım.”

Deniz tefekküre dalmışken ihtiyarın münasebetsizliği nedeniyle irkilip öfkelenmeseydi yüzüne şimdi olduğu gibi doğrudan bakamazdı herhalde. Niye tuvallerdeki kadın olduğu anlaşılacak diye kaygılanıyordu? Portreler biricik değildi ki, dolayısıyla herhangi bir kadına ait olabilirdi.

İhtiyar adam konuşmasını sürdürürken Deniz'deki dalgalanmaları dikkatle izlese de aldırılmaz göründü:

“Uzun süredir kafamda hiçbir şey aramıyorum. Ne varsa dünyada var. Gençken aksini düşünürdüm, yaşlandığımda sadece kendi içime bakacağımı sanırdım...”

Deniz bu sözleri teorik bir tartışmadan alıntıymış gibi dinledi, bunaldı. İhtiyarı küçümsüyor muydu? Asla. Şair ve psikolog Deniz Gürel olarak başka bir yer ve zamanda en azından imge hakkında şüphesiz birkaç şey söylemek isterdi, ancak şimdi ne düşüneceğini bilemez haldeydi. Portrelerdeki düğümü çözmeliydi. Ayrıca Mehmet'in bir fırsatını bulup kendisine telefon etmesini bekliyordu. Ona öğleyin mesaj atmış ama buraya geldiğini bildirmeye çekinerek yalnızca şöyle yazmıştı: “Sevgilim, sesini duymalıyım.” Hele bir arasın, Mehmet'e neler diyecekti.

İhtiyarın bakışlarının dekoltesine kilitlendiğini fark edince hemen düğmesini ilikledi. İyi ki bir terbiyesizlik etmişti adam, artık

tek kelime etmeden onu yalnız bırakabilirdi –sanki ilk konuşmalarında bahaneye ihtiyaç duymadan ihtiyara sırtını dönen Deniz değildi. Ama kaçarcasına uzaklaşmayı kendisine yakıştıramadı, ahlaksıza muhakkak ağzının payını vermeliydi. Derken içine bir şüphe düştü, portrelerini yapan ressam bu ihtiyar mıydı yoksa? Maalesef insan bir soruyla meşgulken durgunlaşıyordu. Niyetlenmediği kadar sert çıkmadı sesi:

“Gerçekten de artık yalnızca başkalarının içine bakıyorsunuz.”

“Açık bir kapı, pencere bulur bulmaz içeri dalan adi bir hırsız değilim. Tek kabahatim ihtiyarlık, odaklanmakta zorlanıyorum.”

Özrü kabahatinden büyüktü. Deniz bir of çekti.

İhtiyar adam gülümseyerek Deniz’in açıp kapadığı düğmesinden sarkan ipliği işaret etti nazikçe. Demek gözü buna takılmıştı.

“Hem görmek hepimiz için güç bir iştir hanımefendi. Bir elma bile ilk bakışta kavranamaz.”

İhtiyarın son sözleri, içinde buldukları sergiyi düşündürdü Deniz’e. Evet, karşısındaki kesinlikle ressamdı ve 1993’ten 2018’e bir kadının yüzünü görmeye çalıştığını, henüz uğraşının sonunun gelmediğini anlatıyordu. Ya da Deniz her zamanki gibi ona söylenenden fazlasını anlıyordu. Ne? 1993-2018 mi? Portresi yapılan kadın nasıl hep aynı kalmıştı? Hangi kadın? Tuvallerdeki apaçık kendisiydi işte. ‘Benimle dalga mı geçiyorsun!’ dercesine süzdü ihtiyarı.

“Anlıyorum,” dedi, “insanın bir şeyi gerçek anlamda görmesi uzun sürüyor. Peki biz onu görene kadar geçen sürede karşımızdaki hiç mi değişmez?” Bir eliyle sergi alanını tarayan geniş bir yay çizdi. “Şu portrelerde her şey değişmiş ama kadın yirmi beş yıl boyunca hiç yaşlanmamış.”

“Ferhat Bey’in portreleri bir fotoğrafa bakarak yaptığını düşünüyorum. Çok sevdiği bir kadının fotoğrafına. Belki sevgilisi belki kız kardeşiymiş. Onu kaybetmiş olmalı...”

Ressam olmadığı anlaşılan ihtiyar adam, Deniz’in hiç aklına gelmeyen bir ihtimali dile getirmişti. Ama daha önemli bir nokta vardı: Bir süredir karşılıklı konuşmalarına rağmen tuvallerdeki kadının o olduğunu fark etmemişti. Deniz hayal mi görüyordu?

“Lütfen,” dedi adeta inleyerek, “bana bir bakın.”

“Ben sizi tam anlamıyla görene kadar ölürüm,” dedi ihtiyar muzip bir tavırla.

Koşup sergideki en gerçekçi portrenin yanında dikilerek sorusunu tekrarlamalı mıydı Deniz? Uzun bir of çekti sadece.

“Tamam tamam. Bu hanımın anneniz ya da ablanız olmadığından emin misiniz?”

“Öyle olsaydı, vasat bir melodramın oyuncularını olurduk.”

“Bana kalırsa nasıl bir oyunun içinde bulunduğunuza dair şimdilik hiçbir delil yok elinizde.”

2.

Bazı çoksatar romanların gölge yazarı ve editör Mehmet Gün o cumartesi sabahı her zamanki gibi 6:45'te uyanmış, yanında uyuyan karısı Zeynep'e sarılabileceği uygun vakti beklerken sevgilisi Deniz'den bir mesaj gelmiş mi diye bakmak için telefonunu açmıştı. Yoktu. Kendisi bir şey yazmalı mıydı bilmiyordu. Deniz'le neden tartıştıklarını, birbirlerine neler söylediklerini hatırlamıyordu, ama tartışmışlardı, daha doğrusu Mehmet ne hakkında konuştuklarını bir türlü anlayamazken Deniz gücenmiş, korkmuş, konuyu defalarca başa sarmış, dallandırıp budaklandırmış, nihayetinde mesele içinden çıkılmaz bir hal alınca da ağlamıştı. Mehmet şimdi canımlı cicimli bir günaydın mesajı gönderirse onun bütün bu çabasından hiç etkilenmediği izlenimi uyandırabilirdi Deniz'de. Bir of çekti. Tıpkı Deniz gibi oflamıştı. Deniz gibi mi? Önce giderek sevgilisine benzemesine şaşırı, üzüldü, ardından taklit eğilimini yaratıcı kişiliğinin bir kanıtı sayarak avundu, üstüne –kendisini kandırırken alışkanlık edindiği üzere– bir iki kez daha ofladı. Of çekerken karısını uyandırmış mıydı peki? Hayır. İyi.

Zeynep sarmaş dolaş uyumaktan hoşlanmaz, ancak sabahları alarmın çalmasına beş on dakika kala kocasının ona sarılmasına izin verirdi; Mehmet kolunu beline doladığında hemen tek gözünü açıp saati kontrol eder, vaktinden önce onu rahatsız ettiğini görürse huysuzlanıp kocasına dünyanın en aşağılık insanı olduğunu hissettiren sesler çıkarırdı. İnsan bile değil, tiksiniç, pis bir şey! Karı kocalar birbirlerinde böyle hisler uyandırmakta ustadırlar elbette ama Mehmet kırk yaşına girdiğinden beri fazla alinganlaşmıştı ve durumu abartıyordu, yoksa on dört yıldır evli olduğu Zeynep'in huyuna çoktan alışmış olması gerekirdi. Her neyse. Şimdi tatil-deydiler, çalacak bir alarm yoktu, karısının ne zaman uyanacağını kestiremezdi ve bunu bilmemek Zeynep'e sarılmak isteğini acılaştırıyordu. Bu da neydi şimdi, kaçta uyanacağını bilmediği için karısına sarılamıyor diye kederleniyor muydu?! Kendine şaştı, kızdı,

acıdı. Tekrar kendine şaştı, kızdı, tam acıyacakken Zeynep ağır ağır ona döndü ve gözlerini açar açmaz Mehmet'in çatık kaşlarıyla karşılaştı, kocasının yüzündeki ciddiyeti bir şeyi hatırlatma çabası olarak algıladı.

“Aa, bu sabah yürüyüşe çıkacaktık di mi?”

Böyle bir plan yaptıklarını hatırlamıyordu Mehmet.

“Güneş ortalığı kavurmaya başlamadan evden çıkmalıyız.”

Mantıklı, diye düşündü Mehmet, teklifi onaylamak üzere ağzını açtı... Ne?! Sırf akla yatkın bir şey dediği için karısına boyun eğip sabahın köründe dışarı çıkmaya razı mı olacaktı, hemen ağzını kapadı. Sarılıp koklaşmak istiyordu o, ama maalesef sevişmek isteyen birine göre fazla sıkı kenetlemişti dudaklarını.

“Yüzün neden asık senin?”

Zeynep kocasının cevap vermesini beklemeden yataktan kalktı. İş günleri biraz daha uyumak adına ona türlü eziyetler eden karısının tatilde çarçabuk kalkıp yüzünü yıkamak üzere tuvalete koşmasında kendisine yönelik bir acımasızlık buldu Mehmet, incindi. Ama hemen ardından hatalı akıl yürüttüğünü düşündü; sonuçta Zeynep'in bu sabah vazgeçtiği şey uykuydu, o değildi. Ah, hayır, Zeynep “biraz daha uyumak” ile “güneş ortalığı kavurmadan evden çıkmak” arasında bir seçim yapmıştı, Mehmet'le sevişmeyi hiç düşünmemişti. Mehmet seçenekler arasında yoktu! Allah kahretsin, yoktu! Nasıl oldu ki! Geçen gün karısının kendisinden bütün beklentilerini madde madde bir kâğıda yazdığına onun bir tesisatçı veya elektrikçi ile evlenseydi daha mutlu olacağı gerçeğiyle karşılaşmıştı. Şimdi bunu Zeynep'in yüzüne haykırmanın tam vaktiydi. Hayır hayır, vardığı acı sonucu şüphesiz evde arızalanan bir şeylere kayıtsız kalmakla suçlandığında –becerebilirse eğer, sakın sakın– dile getirmeliydi. Hiç olur mu, ah, olur mu hiç, tam yerinde ve zamanında –hele ki sakın sakın– dile getirilen tatsız gerçekler kurgu kokardı, Mehmet gibi bir editör ve çoksatar romanların gölge yazarı pekâlâ böyle edebî hileleri bilirdi. Ancak elindeki kozu şu an kullanması da kurgusal açıdan çok yakışsız kaçardı. Üstelik söz konusu kâğıt yoktu yanında, belirlediği tüm maddeler aklında olsa bile onları öfkeyle sıralarken bir iki önemli ayrıntıyı muhakkak atlardı.

Zeynep odaya döndüğünde hâlâ somurtan kocasına hiç aldırma- dan soyunup giyindi. Sokağa yalnız çıkmayacaktı tabii ki, ama yerli

yersiz alınganlıkları karşısında merhamet göstererek Mehmet'in marazlı yapısını körüklemek istemiyordu. Şu anki halleri filme çekilse ve dünyanın dört bir yanında sinema salonlarında gösterilse izleyicilerin hemen hepsi aralarındaki kültürel farklara rağmen aynı fikirde birleşirdi: kadın ve adam birbirini sevmiyor... Böyle düşünmek Zeynep'in içini acıttı ve kocasının yüzünün ortasına kocaman bir öpücük kondurdu.

"Biliyor musun," dedi Mehmet'in üzerine uzanarak, "geçen gün senin bir kadından beklediğin her şeyi bir kâğıda yazdım."

"Neden böyle saçma bir şey yaptın ki?"

"Şu Deniz var ya," dedi Zeynep, kocası bir tuhaf bakmasıydı, hangi Deniz'den bahsettiğini açıklıyordu zaten, "Zümrütoğlu'nun sergisinin açılışında benimle tanıştırmıştın hani. Kokteylde onu bir çifte öğüt verirken dinledim..."

Deniz o akşamda kalmalıydı! Karısının dudaklarından sevgi-lisinin adı dökülünce Mehmet'in kalbi durdu ama beyni henüz işlevini yitirmemişken bu dudakların birden kenetlenip yalnızca kendi radarına takılacak şekilde üç milimetre ileri uzanıp geri çekilmesinin onu hayata döndüren kesin bir buyruğu vardı: Hadi bir şey sor da sadede geleyim.

"Ee?"

Mehmet tepki vermekte gecikmişti, Zeynep dudak bükerek sağ omzunu kaldırıp indirdi:

"Hiç."

"Benim bir kadından beklentilerimi yazdın da ne oldu?" Kâğıt üstünde sataşkan duran bu cümle Mehmet'in ağzında pek uslu-ydu. Bir çocuk başka gezegenlerde hayat olup olmadığını merak ediyordu sanki.

"Bir orospuyla evlenmen gerekiyordu senin, benimle değil. Bu sonuç çıktı ortaya."

Ah, Mehmet kendi kâğıdında ulaştığı sonucu asla açıklayama-yacaktı! Hüsrana uğradığını gizlemek için güldü. Zeynep de güldü, zaten birlikte gülsünler diye söylemişti bunu.

"Anlamıyorum," dedi Mehmet, "niçin azıcık rol yapıp beni mut-lu etmiyorsun? Sen bir oyuncusun, istersen yapabilirsin. Yalan söylemeye bile değmez biri miyim sana göre?"

"Sevgilim, ben oyuncu değilim. Sahnede veya kameranın karşı-sında rol yapmıyorum. Hikâyede kim olmam gerekiyorsa o bende

var. Herhangi birini kendimde bulmakta hiç zorlanmam... Senin için bir orospu olmamı ister misin?”

“Bana karşı hep çok sertsin.”

“Hayır, sert olan sensin,” dedi Zeynep, eli kocasının kasıklarında. Ne yazık ki bu sırada mutfaktan gürültüler gelmeye başladı, belli ki Mehmet’in annesi uyanmıştı, oldukça sessiz sevişmeleri gerekiyordu. Oldukça sessiz ve kısa, çünkü güneş ortalığı kavurmadan yürüyüşe çıkacaklardı, Zeynep bunu aklına koymuştu bir kere, asla vazgeçmezdi.

Ama haliyle Zeynep’in planladığından geç bir saate sokağa adım attılar ve güneş çarçabuk yükseldiğinden etrafta çok dolanmadan marinada bir yerde kahve içmeye karar verdiler. Girdikleri restoranda çocuklu bir çift kahvaltı ediyor, başka bir masadaki iki genç kız ise boş boş denize bakıyordu (çoksatar romanların gölge yazarı herhangi bir su birikintisine sabitlenen bakışların dolu mu boş mu olduğunu ayırt etmekte ustaydı). Kızlar hemen tanıdı Zeynep’i, tek tek yanına oturup fotoğraf çekildiler. Toplu *selfie* için harcadıkları çabayı görünce Mehmet telefonu alıp onların fotoğrafını çekmeyi teklif etti (asıl niyeti bu kareye girmemektir), ama onun da garsonun da teklifini reddettiler. ‘Yakalanan değil yakalayan olmak istiyorlar,’ diye geçirdi içinden Mehmet –*selfie*’nin ve bir ünlüyü ünsüz eşiyile birlikte yakalamanın tadı başkaydı tabii. Ardından kucığında üç dört yaşlarındaki oğluyla gelen anne Zeynep’in yanına oturdu, baba onların fotoğrafını çekti, ailenin Zeynep ve Mehmet’li *selfie*’si de eksik kalmadı, son kareye bakılırsa sanki hep birlikte gelmişlerdi buraya ve sonsuza dek de ayrılmayacaklardı –toplu *selfie*’nin insanları birbirine yakın göstermekteki gücü tartışılmazdı. Herkes *Günah Mevsimi*’nde ileride olacaklar hakkında soru sordu, Zeynep dürüstçe “Bilmiyorum,” dedi. Kimse inanmadı ona ama gerçekten bilmiyordu, senaristler ve yönetmenin bile üç yıldır oynayan bu tv dizisinin geleceğine dair kesin bir cevap verebilecekleri şüpheliydi.

Fotoğraf çekme-çekilme töreni nihayet bittiğinde Mehmet kendi adıyla bir roman yazsa –kadın karakter hakkında okuru bilgilendirmek işlevi görmesine rağmen– olayörgüsünde asla böyle bir sahneye kısa bir paragraf da olsa yer vermeyeceğini, yer verdiği takdirde “modern” hayat eleştirisi yapan üçüncü dünya ülkesi aydını durumuna düşmemek ve bu sahnenin klişe havasını dağıtmak üzere sonraki paragrafta dil dökmek zorunda kalacağını düşündü.